

Objavljeno 5.4.2020. na www.poliklinika-djeca.hr

Nemamo se čime igrati? Istražimo djetetovo porijeklo, izradimo obiteljsko stablo

Tamara Gojković, dipl. socijalni radnik, Poliklinika za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba

Svako dijete ima pravo na privatni život, a dio toga prava čini pravo na znanje o svome porijeklu. To znanje smatra se važnim za djetetov osobni razvoj. Možda i ne znajući, od samog rođenja, roditelji i drugi odrasli uključeni u podizanje djeteta, podupiru, uvažavaju i štite djetetovo pravo na identitet. Već po samom rođenju roditelji to čine na način određivanja djetetova osobna imena, koje zajedno sa svojim imenima i datumom djetetova rođenja upisuju u knjigu rođenih. Omogućavanjem upoznavanja sa članovima uže i šire obitelji te rodbinom kao i pričama o njegovim precima dijete uči o svom identitetu.

I samo dijete u jednom trenutku započinje ispitivati o odnosima među obitelji i rodbinom. Saznanje kako i samo pripada tom „skupu“ ulijeva mu sigurnost, no i donosi uzbuđenje kojemu vi možete doprinijeti. I sama priča o precima i dogodovštinama iz obiteljskog života djetetu je zabavna, a ukoliko ponešto od toga zabilježi, postati će trajna uspomena. Ujedno ćete djetetu pomoći da lakše „pohvata“, razumije obiteljske i rodbinske veze. Ova vrsta zabave možda će i vas same, no i stariju djecu, potaknuti na daljnja istraživanja i dalek put u prošlost.

Prije no što putovanje započne, promislite o vremenu koje će vaše dijete biti usredotočeno na ovaj sadržaj te tome prilagodite trajanje aktivnosti.

1. „Obiteljsko ime“

Ispričajte djetetu da su u davna, davna vremena ljudi imali samo osobna imena te su tek kasnije nastala i prezimena, odnosno „obiteljska imena“. Potaknite dijete da nabroji prezimena razrednih kolega ili sami nabrajajte prezimena, djetetu poznata. Potom mu možete ispričati o nastanku hrvatskih prezimena, o tome kako su neka od njih nastala od imena majki, a neka od imena očeva. Objasnite mu da su neki ljudi prezimena dobili po

zanimanju roditelja (npr. Kovač), nadimku roditelja (npr. Zec), fizičkom obilježju (npr. Pletikosa) ili mjestu rođenja/stanovanja (npr. Zagorec). Zajedno sa djetetom pokušajte, prema nastanku, nabrojati nekoliko prezimena ne zaboravljajući ona djetetu najsmješnija, a potom se pozabavite vašim „obiteljskim imenom“. Osmislite najrazličitije mogućnosti nastanka vašeg prezimena ili, ukoliko vam je poznata, ispričajte priču o njegovu postanku. Ispričajte djetetu da su nekada plemićke obitelji imale obiteljski grb te zajedno potražite i proučite slike grbova. Potom djetetu ponudite papir i boje (tempere, flomastere, drvene bojice) i prepustite mu osmišljavanje grba vaše obitelji. Po dovršetku, grb izvjesite na vidljivo mjesto.

2. „Rođendani“

Za ovu aktivnost biti će vam potreban kalendar. Možete upotrijebiti onaj koji posjedujete ili ga sami izraditi na način da ćete na velikom komadu papira, zajedno sa djetetom, nacrtati kalendarsku mrežu. Mrežu možete iscrtati za naredni mjesec, slijedećih nekoliko mjeseci ili cijelu godinu. Pitajte dijete o rođendanima koje sa nestrpljenjem iščekuje, godišnjem dobu u kojem je ono rođeno, mjesecu u kojem je rođeno, danu. Isto upitajte i za sebe, drugog roditelja, brata/sestru te ostale obiteljske članove. O djetetovu poznavanju kalendara ovisiti će količina vaše potrebne pomoći u označavanju datuma koje ste spomenuli. Mlađoj djeci pokažite mjesto na koje će događaj ubilježiti te mu prepustite izbor simbola kojim će taj dan označiti (rođendanskom tortom, cvijećem, poklonom ili njemu prepoznatljivim simbolom). Datum svoga rođendana neka posebno ukrasi. Podsjetiti ga na drage osobe čije je rođendane možda propustio označiti.

Potom slijedi iščekivanje. Starija djeca sama će znati koliko je dana do prvog zabilježenog rođendana dok će mlađoj djeci biti potrebna vaša pomoć. Kada ostane deset dana do događaja pripremite prazno pakiranje od deset jaja. Neka dijete na svako od mjesta predviđenih za jaje stavi jedan kamenčić, papirić, malu lopticu ili nešto drugo, po izboru. Svakoga dana neka jedno od mjesta isprazni, i tako deset dana. Onoga dana kada isprazni i posljednje mjesto stigao je dan slavlja. Kada se radi o iščekivanju njegova rođendana, neka prazna mjesta ispuni poslasticama (npr. bombonima).

3. „Istraživač obitelji“

Sada, kada ste prikupili datume rođenja, u zabavu dijete može uključiti i druge članove obitelji i rodbine, a kako bi saznao više o njima. Zajedno osmislite pitanja kojima će dijete doznati o mjestu rođenja pojedinog obiteljskog člana, školi u koju je išao, zanimanju i drugo. Dijete pitanja može zapisati te svakome koga „intervjuira“ postaviti ista pitanja ili ih dodavati. Neki od razgovara

spontano će se nastavljati te će se time i pitanja nametati. Zanimljivo će biti čuti što li je sve dijete saznalo te promatrati koliko je oduševljeno svojim otkrićima. Neka istraživanje, za vježbu, započne sa ukućanima te odgovore zapisuje, a potom neka nastavi sa telefonskim razgovorima. Za ovu aktivnost moguće je organizirati posebnu, „važnu“ bilježnicu koju dijete može ukрасiti i dati joj naslov. Zapisanim intervjuima može dodati i fotografiju osobe koju je intervjuiralo ili dijete može samo izraditi njezin portret.

4. Obiteljsko stablo

I ako ga već imate, potaknite dijete da samo izradi obiteljsko stablo. Ako ga niste izrađivali, i sami ćete možda doznati da ponešto ne znate. Uzmite poveći komad papira na kojem dijete može samo nacrtati stablo ili mu vi u tome možete pomoći. Kada je stablo dovršeno neka dijete svoje ime (ili fotografiju) smjesti na početak debla ili početak krošnje stabla. Za neku djecu crtanje stabla može biti preveliki izazov, no obiteljsko stablo možete izraditi i na druge načine. Predloške ćete lako pronaći na Internetu. Jedan je od načina da u sredinu dna papira

dijete nacрта okvir u koji će upisati svoje ime. Označavanje svoga imena tek je početak. Potom će (bilo da se radi o stablu ili bez njega) kraj svojeg okvira dodati okvire za braću i sestre, iznad sebe za roditelje. I tako neka nastavi. Uz svaki pojedini okvir neka upiše datum rođenja, mjesto rođenja, zanimanje osobe, a kada stigne do vrha krošnje, za daljnje pretke neka upiše i godinu smrti.

Pomozite mu da osmisli način kako će doznati podatke koji nisu poznati ni vama i njemu. Telefonski kontakti ili e-mailovi itekako su dobrodošli za širenje i usavršavanje raznih dječjih vještina, a biti će i na radost osobi koju dijete kontaktira.

U nekom će trenu dijete ispuniti prazan prostor papira i obiteljsko će stablo biti dovršeno, no neka će djeca biti zainteresirana za daljnja istraživanja. U tom ćete času jednostavno „nadoštukati papire“, gore, lijevo, desno, prema potrebi. Moguće je posegnuti i za nekom od internetskih stranica (npr. www.geni.com ili www.myheritage.com) koje je lako i zabavno koristiti.

Literatura

Agencija Europske unije za temeljna prava i Vijeće Europe (2015), Priručnik o pravima djeteta u europskom pravu. Preuzeto 01.04.2020.

s https://www.echr.coe.int/Documents/Handbook_rights_child_HRV.pdf.PDF

Bennett, R. i Bennett, S. (2001). 365 dana bez televizije. Zagreb: Mozaik knjiga

Konvencija o pravima djeteta (2000). Zagreb: Udruga za inicijative u socijalnoj politici

